herpy

LEGUANER

Serrated Casquehead Iguana

Laemanctus serratus

Laemanctus serratus er en ekstremt slank, trælevende øgle fra skovene i det østlige Mexico og Mellemamerika. Den har lange ben, en endnu længere hale, en lille, bagudrettet hjelm med takket bagkant og en savtakket kam ned langs ryggen. Den er dagaktiv og æder insekter. Pasningen er næsten ikke beskrevet og bygger på levestedet og på den beslægtede *Corytophanes cristatus*.

Familie: Corytophanidae Tidligere navn: *Laemanctus alticoronatus*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**70 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**5-8 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Tørskov og regnskov**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**100 × 50 × 120 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**27-30 °C**
Hotspot	**32-35 °C**
Temperatur, nat	**21-24 °C**
Luftfugtighed	**60-80 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 2
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**3-5 æg**
Inkubation	**60-90 dage** ved 26-28 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står hverken på CITES-listerne eller i EU's bilag A-D. Ingen leguanlignende arter står på den danske liste over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015).

Om arten

Laemanctus serratus er en meget slank, sammentrykt øgle med lange, tynde ben, lange tæer og en hale, der er langt længere end kroppen. Slægten når op til omkring 70 cm i alt, og halen er næsten tre gange så lang som kroppen fra snude til kloak. Hovedets overside skråner fremad, og baghovedet løber ud i en lav, bagudrettet hjelm (casque). Arten kendes fra *Laemanctus longipes*, som mangler både takket hjelm og rygkam, på hjelmens bagkant, som har en række forstørrede, flade, kegleformede skæl, og på en lav, savtakket kam af forstørrede, spidse skæl midt på ryggen. Kroppen er dækket af kølede skæl. En kraftig tværfold ved halsen er til stede, men der er ingen strubesæk.

Slægtens øgler er grønne eller brune med mørkere tværbånd, og nogle har lysere længdestriber. Han og hun har samme hovedform og lige stor hjelm; forskellen ligger højst i kropsstørrelsen. Slægtens hjelm er den mindst udviklede i familien.

Arten blev beskrevet af Edward Drinker Cope i 1864 efter et dyr fra Orizaba-dalen i Veracruz. Artsnavnet er latin og betyder savtakket, med henvisning til hjelmens bagkant. Der anerkendes to underarter: *L. s. serratus* og *L. s. alticoronatus* fra Yucatán, som blev beskrevet som en selvstændig art i 1866. Slægten har fire arter, bl.a. *Laemanctus longipes*, og familien omfatter

desuden *Corytophanes cristatus* og basiliskerne, fx *Basiliscus vittatus*.

L. serratus er sjælden i handlen og næsten ikke beskrevet i terrarium. Den er et dyr for specialister, som er parate til at arbejde med ufuldstændig viden.

Udbredelse og levested

Laemanctus serratus lever i det østlige og sydlige Mexico, fra Tamaulipas og San Luis Potosí i nord gennem Hidalgo, Puebla, Querétaro, Veracruz, Oaxaca og Chiapas til Yucatán-halvøen (Campeche, Yucatán og Quintana Roo), og videre i Belize, Guatemala og Honduras. Nominatformen, *L. s. serratus*, lever fra det centrale Veracruz og nordpå, *L. s. alticoronatus* på Yucatán.

En ældre angivelse fra Guanajuato er en fejl: stedet ligger i San Luis Potosí.

> **Oprindelig udbredelse:** Mexico, Belize, Guatemala og Honduras.

LEVESTED

Arten lever i skov, hvor den klatrer i træer og buske og sjældent kommer ned på jorden. Den er dagaktiv. Udbredelsesområdet rummer både fugtig og forholdsvis tør skov, men hvilke skovtyper arten foretrækker, er ikke nærmere dokumenteret.

Som slægtens øvrige arter er *L. serratus* insektæder. Farven, grøn eller brun, passer til løv og grene. Hunnen lægger æg, men rede og æglægning er ikke beskrevet for arten.

Pasning

TERRARIET

Der findes meget lidt viden om pasningen af *Laemanctus serratus*. Pasningen bygger derfor på levestedet (skov i varmt klima, træer og buske) og på *Corytophanes cristatus*, som er nærmeste og bedre kendte slægtning i terrarium. Tal, der er lånt derfra, er markeret i teksten.

Et enkelt voksent dyr skal have et højt, rummeligt terrarie på mindst 100 × 50 × 120 cm (længde × bredde × højde). Arten er langt længere end *C. cristatus* og skal have plads til sin lange hale, så terrariet er større end for denne art. Det er et skøn, ikke en dokumenteret grænse. Højden er vigtig, for arten lever i træer.

Indret terrariet med mange lodrette og skrå grene i forskellig tykkelse, forankret solidt i bund og vægge, og med tæt løv af robuste planter som *Epipremnum* og *Philodendron*, så dyret kan stå skjult og vælge mellem sol og skygge. Bunden er mindst 10 cm kokosfiber og havejord med visne blade øverst. Terrariet skal være tæt nok til at holde på fugten, men godt ventileret, og låget skal være sikkert. Hold kun ét dyr i hvert terrarie. Dæk noget af fronten til med baggrund eller planter, så dyret føler sig trygt; et skræmt dyr kan løbe mod ruden og skade snuden.

TEMPERATUR

Arten er dagaktiv og lever i varm skov. Luften skal holde 27-30 °C om dagen, og solpladsen, en tyk gren under en lampe, skal have en overfladetemperatur på 32-35 °C målt med et infrarødt termometer. Den køligste del af terrariet nederst er 24-27 °C. Om natten skal temperaturen ligge på 21-24 °C og aldrig under 20 °C. Disse tal er lånt fra *Corytophanes cristatus*.

Alle lamper skal være afskærmet, så dyret ikke kan brænde sig. Brug lave watt i halogenspots eller en hvid varmepære over solgrenen. Er rummet koldt om natten, kan en keramisk varmeemitter på termostat holde minimumstemperaturen uden lys. Varmemåtter er ikke velegnede. Mål med digitale følere på solpladsen og i den kølige ende.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være 60-70 % om dagen og stige til 70-80 % om natten. Tallet er lånt fra *Corytophanes cristatus*. Forstøv terrariet og planterne 1-2 gange dagligt, eller brug et tåge- eller regnanlæg på timer, og mål med et digitalt hygrometer midt i terrariet. Dyrene drikker dråber fra bladene. En lav vandskål med frisk vand må gerne stå i terrariet, men den bruges sjældent.

Luften skal ikke stå våd og stille: ventilationen må ikke ofres for fugtens skyld, ellers vokser der skimmel.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

LYS OG UVB

Laemanctus serratus er dagaktiv og skal have UVB hele dagen. Ferguson-zone 2 er et skøn ud fra levevis, ikke en måling: arten sidder i træer og buske og er ikke en udpræget solbader. Brug et T5 HO-rør i en reflekterende armatur over de øverste grene. Afstanden afhænger af lampetypen, så følg producentens anvisning og mål gerne UV-indekset. UVB går ikke gennem glas eller plastik, og rørene skiftes efter producentens anvisning.

Lyset tændes 12-13 timer om dagen, styret af et tænd-sluk-ur. Supplér med et plantelys på omkring 6500 K, som også får de levende planter til at vokse. Direkte sol i et glasterrarie er farlig, fordi dyret ikke kan komme væk fra varmen.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Arten er insektæder. Giv kakerlakker (fx discoider og dubia), græshopper, fårekyllinger, silkeorme, hornorme og superorme, og af og til regnorme. Foderdyret skal være højst lige så stort som dyrets hoved. Hvilke byttedyr arten tager i naturen, er ikke dokumenteret; kosten bygger på, hvad *Corytophanes cristatus* tager, nemlig store, langsomme leddyr. Fede foderdyr som melorme og voksmøllarver gives kun af og til.

Unger fodres dagligt, voksne hver anden dag, med så meget, som dyret æder på ca. 5 minutter. Dyret er en jæger, der sidder og venter, så foderdyrene skal være levende og bevæge sig; en pincet eller et fodringsbur i terrariets øvre del hjælper. Støv foderdyrene let med kalk ved de fleste måltider og med et vitamintilskud 1-2 gange om ugen. Giv foderdyrene fuldfoder 1-2 døgn, før de gives videre. Vej dyret regelmæssigt.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er ikke et dyr til håndtering, og hvordan den reagerer på forstyrrelser, er ikke dokumenteret. Slægtningen *Corytophanes cristatus* er sky og følsom, så gå roligt til og fra terrariet, og lad dyret være i fred under fodring.

Vildfangne dyr er ofte udtørrede, afmagrede og fulde af indvoldsparasitter. Karantæne, en krybdyrdyrlæge og tålmodig opfodring med fugt og små, hyppige måltider er første prioritet.

Læs mere: Karantæne og hygiejne Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Alder og størrelse ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for *Laemanctus serratus*. Han og hun har samme hovedform og hjelm, så kønnet er svært at se, og kønsbestemmelse kræver erfaring eller en dyrlæge. Levetiden er heller ikke dokumenteret; boksens 5-8 år er et skøn lånt fra *Corytophanes cristatus*.

PARRING

Parring i fangenskab er ikke dokumenteret for arten. Hold dyrene hver for sig og sæt dem kun sammen under opsyn i et stort, tæt beplantet terrarie med mange skjul, hvis man forsøger avl. Skil dem straks ad ved tegn på stress eller bid.

ÆGLÆGNING OG KULD

Arten er æglæggende. Kuldene er på 3-5 æg for slægten, men tallet er ikke dokumenteret for arten selv. Giv hunnen en dyb bakke eller kasse med fugtig, løs blanding af jord, kokosfiber og løv, så hun kan grave. Graver hun uden at lægge, eller virker hun sløv og taber appetitten, kan det være æglægningsbesvær, og en dyrlæge bør kontaktes.

INKUBATION

Rugetid og -temperatur er ikke dokumenteret for *Laemanctus serratus*. Tallene i boksen, 60-90 dage ved 26-28 °C, er lånt fra *Corytophanes cristatus*, som har samme slags æg. Æggene har blød skal, må ikke tørre ud, og de flyttes forsigtigt med samme side opad til fugtigt vermiculit.

OPDRÆT AF UNGER

Opdræt af unger er ikke dokumenteret for arten. Er der klækkede unger, skal de have et mindre terrarie med samme klima som de voksne, mange kviste og planter og små foderdyr som bananfluer, små fårekyllinger og små kakerlakker, støvet med kalk, og dagligt forstøvning, så de kan drikke.

Sundhed og typiske fejl

Arten er næsten ukendt i terrarium, så følgende er de typiske problemer for slægtens øgler og for dagaktive trælevende øgler i fangenskab:

- Udtørring og afmagring hos nyindkøbte, vildfangne dyr.
- Metabolisk knoglesygdom ved for lidt UVB, kalk og D3.
- Hudskifteproblemer ved for lav fugt og luftvejsinfektioner ved dårlig ventilation.
- Skader på snuden ved stød mod ruden.
- Brændsår, hvis dyret rører en lampe.
- Indvoldsparasitter, især hos vildfangne dyr; nye dyr holdes i karantæne.

Vægttab, nedsat appetit, sløvhed og næseflåd kræver en dyrlæge med erfaring i krybdyr.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.